

ВПЛИВ ФІНАНСОВОГО РИНКУ НА ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

©2019 КЛЮЧКА О. В., ВОРОНЧЕНКО В. В.

УДК 336.7

JEL: G13

Ключка О. В., Воронченко В. В. Вплив фінансового ринку на фінансове забезпечення суб'єктів господарювання

Метою статті є дослідження основних джерел фінансового забезпечення суб'єктів господарювання в сучасних умовах та узагальнення їх основних способів залучення. У статті розглядається фінансове забезпечення діяльності суб'єктів господарювання, що передбачає реалізацію заходів із залучення необхідного обсягу фінансових ресурсів для фінансування їхньої виробничої та інших видів діяльності. Досліджено актуальні проблеми формування структури джерел фінансового забезпечення діяльності суб'єктів господарювання та критерії їх оптимального залучення. Визначено переваги та недоліки фінансування за рахунок власних і залучених джерел. Охарактеризовано оптимальність співвідношення позикових і власних джерел фінансування, що, своєю чергою, залежить від конкретних умов господарювання, фінансової політики, обігу капіталу, галузевих особливостей тощо. Проаналізовано схеми залучення фінансових ресурсів на вітчизняному фінансовому ринку шляхом випуску цінних паперів та отримання банківських кредитів. Досліджено можливості залучення капіталу на національному фінансовому ринку на основі багатокритеріального порівняння основних методів мобілізації фінансових ресурсів: отримання банківських кредитів, лізингу, емісії акцій та облигацій. Розглянуто роль фінансового ринку як механізму, що, своєю чергою, дозволяє перетворювати вільні фінансові кошти та заощадження в інвестиції. Доведено, що фінансовий ринок, будучи оптимальним розподільчим механізмом, здатен забезпечити та підвищити ефективність структурних трансформацій і, в підсумку, стимулювати економічне зростання.

Ключові слова: фінансовий ринок, джерела фінансового забезпечення, гнучкість фінансового ринку, структура джерел фінансування, фінансове забезпечення, суб'єкти господарювання.

DOI:

Табл.: 4. **Бібл.:** 12.

Ключка Ольга Володимирівна – кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансових ринків, Національний університет державної фіскальної служби України (вул. Університетська, 31, Ірпінь, 08201, Україна)

E-mail: olya_lelik@ukr.net

ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-3903-7487>

Воронченко Віталій Володимирович – студент, Національний університет державної фіскальної служби України (вул. Університетська, 31, Ірпінь, 08201, Україна)

УДК 336.7

JEL: G13

UDC 336.7

JEL: G13

Ключка О. В., Воронченко В. В. Влияние финансового рынка на финансовое обеспечение субъектов хозяйствования

Целью статьи является исследование основных источников финансового обеспечения субъектов хозяйствования в современных условиях и обобщение их основных способов привлечения. В статье рассматривается финансовое обеспечение деятельности субъектов хозяйствования, предусматривающее реализацию мероприятий по привлечению необходимого объема финансовых ресурсов для финансирования их производственной и других видов деятельности. Исследованы актуальные проблемы формирования структуры источников финансового обеспечения деятельности субъектов хозяйствования и критерии их оптимального привлечения. Определены преимущества и недостатки финансирования за счет собственных и привлеченных источников. Охарактеризованы оптимальность соотношения заемных и собственных источников финансирования, что, в свою очередь, зависит от конкретных условий хозяйствования, финансовой политики, оборота капитала, отраслевых особенностей и т. п. Проанализированы схемы привлечения финансовых ресурсов на отечественном финансовом рынке путем выпуска ценных бумаг и получения банковских кредитов. Исследованы возможности привлечения капитала на национальном финансовом рынке на основе многокритериального сравнения основных методов мобилизации финансовых ресурсов: получения банковских кредитов, лизинга, эмиссии акций и облигаций. Рассмотрены роль финансового рынка как механизма, что, в свою очередь, позволяет превращать свободные финансовые средства и сбережения в инвестиции. Доказано, что финансовый рынок, будучи оптимальным распределительным механизмом, способен обеспечить и повысить эффективность структурных трансформаций и, в итоге, стимулировать экономический рост.

Ключевые слова: финансовый рынок, источники финансового обеспечения, гибкость финансового рынка, структура источников финансирования, финансовое обеспечение, субъекты хозяйствования.

Табл.: 4. **Библ.:** 12.

Kliuchka O. V., Voronchenko V. V. The Influence of Financial Market on the Financial Provision of Economic Entities

The article is aimed at exploring the main sources of financial provision for economic entities in the current environment and generalizing their main ways of attracting. The article considers the financial provision of economic entities, which includes implementation of the measures to attract the necessary amount of financial resources to finance their productive and other activities. The current problems of forming the structure of sources of financial provision for providing the activities of economic entities and the criteria for their optimal attraction are researched. The advantages and disadvantages of financing at the expense of both their own and the attracted sources are defined. The optimality of the ratio between the borrowed and the own sources of financing is characterized, which in turn depends on the specific conditions of management, financial policy, capital turnover, sectoral features, etc. The authors analyze the known schemes for attracting financial resources in the national financial market, such as issuing securities and obtaining bank credits. Opportunities to attract capital at the national financial market are explored on the basis of a multi-criteria comparison of the main methods for mobilization of financial resources: obtaining bank credits, leasing, issuing shares and bonds. The role of the financial market as a mechanism is considered, which, in turn, allows to turn free funds and savings into investments. It is proved that the financial market, being the optimal distribution mechanism, can provide and improve the efficiency of structural transformations and, as a result, stimulate economic growth.

Keywords: financial market, sources of financial provision, flexibility of financial market, structure of financing sources, financial provision, economic entities.

Tabl.: 4. **Bibl.:** 12.

Ключка Ольга Владимировна – кандидат экономических наук, доцент кафедры финансовых рынков, Национальный университет государственной фискальной службы Украины (ул. Университетская, 31, Ирпень, 08201, Украина) E-mail: olya_lelik@ukr.net
ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-3903-7487>

Воронченко Виталий Владимирович – студент, Национальный университет государственной фискальной службы Украины (ул. Университетская, 31, Ирпень, 08201, Украина)

Kliuchka Olha V. – PhD (Economics), Associate Professor of the Department of Financial Markets, National University of the State Fiscal Service of Ukraine (31 Universytetska Str., Irpin, 08201, Ukraine)

E-mail: olya_lelik@ukr.net
ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-3903-7487>

Voronchenko Vitalii V. – Student, National University of the State Fiscal Service of Ukraine (31 Universytetska Str., Irpin, 08201, Ukraine)

В умовах сучасних викликів достатній обсяг фінансових ресурсів суб'єктів господарювання є визначальним чинником активного економічного зростання держави, головною передумовою забезпечення безперервності процесу виробництва. Діяльність суб'єктів господарювання безпосередньо залежить від фінансового забезпечення, яке, на думку окремих авторів, «...полягає у виділенні певної суми фінансових ресурсів на розв'язання окремих завдань фінансової політики господарюючого суб'єкта» [1]. При цьому обсяги потреби суб'єктів господарювання у фінансових ресурсах оцінюються по-різному, залежно від схеми розрахунків та поставлених завдань. Але «дослідники цього питання єдині в одному – нині вітчизняні суб'єкти господарювання відчувають величезний їх дефіцит» [2].

Недостатнє фінансування або навіть його повна відсутність постає найбільшою проблемою. Проте це

досить звужений погляд, який не бере до уваги спрямування та швидкість руху внутрішніх фінансових потоків, які можуть характеризувати перспективи розвитку підприємства. Рух фінансових ресурсів слід розглядати не у статистиці, а в конкретному часі та за конкретних умов функціонування.

Комплексний підхід до вирішення проблеми фінансового забезпечення діяльності суб'єктів господарювання вимагає застосування різних джерел фінансового забезпечення суб'єктів господарювання, поєднуючи внутрішні та зовнішні джерела (табл. 1).

До залучених джерел відносять:

- ✦ кредити фінансових установ, у т. ч. лізинг і факторинг;
- ✦ кредиторську заборгованість;
- ✦ державне фінансування;
- ✦ фінансові ресурси партнерів;
- ✦ страхові виплати;

Таблиця 1

Класифікація джерел фінансового забезпечення суб'єктів господарювання [3]

Вид класифікації	Джерела фінансового забезпечення суб'єктів господарювання
За економічною природою	– Власні; – залучені
За джерелом створення	– Внутрішні; – зовнішні
За характером обслуговування виробничого процесу	– Постійні; – тимчасові
За ступенем планування	– Плановані; – неплановані
За характером платності	– Платні, у т. ч. дивіденди та проценти; – безоплатні
За періодом виникнення	– При створенні; – у процесі виробничої діяльності; – у процесі фінансової діяльності; – у процесі інвестиційної діяльності; – у процесі продажу активів
За суб'єктом надання	– Банки; – інші фінансові установи; – ділові партнери; – міжгосподарські об'єднання; – держава
За характером залучення	– Безповоротні; – поворотні; – тимчасового використання

- ✦ міжгосподарське фінансування;
- ✦ інше фінансування.

Фінансування за рахунок власних коштів є досить вигідним і простим процесом, але обмеженим на певних етапах розвитку, тому господарюючим суб'єктам завжди необхідно знаходитися в пошуках альтернативних джерел фінансування, щоб за необхідності їх залучення вдаватися до найбільш вигідного варіанта (табл. 2).

Зважаючи на обмеженість у більшості суб'єктів господарювання власних фінансових ресурсів та високу вартість кредитних ресурсів, альтернативою щодо фінансового забезпечення залишається залучення фінансових ресурсів через фінансовий ринок [7].

Сутність фінансового ринку полягає в тому, що він відображає конкретні форми руху фінансових ресурсів за допомогою фінансово-кредитного механізму між суб'єктами господарювання. Одним із завдань

Таблиця 2

Переваги та недоліки самофінансування [4]

Переваги самофінансування	Недоліки самофінансування
Власний капітал є фінансовою основою функціонування підприємства	Обмеженість обсягу залучення фінансових ресурсів для розширення операційної та інвестиційної діяльності підприємства на окремих етапах його розвитку
Формування власного капіталу є простішим порівняно із залученням позикового капіталу. Зумовлено це тим, що рішення, пов'язані зі збільшенням капіталу, приймають власники та менеджери підприємства без отримання згоди інших суб'єктів господарювання	Висока вартість, коли позиковий капітал оцінюється менеджментом підприємства за розмірами відсотків, а формування власного капіталу перебуває під впливом таких цінових чинників, як дивіденди, трансакційні витрати
Власний капітал забезпечує більшу можливість генерування прибутку в усіх сферах діяльності	Неможливе забезпечення перевищення коефіцієнта фінансової прибутковості підприємства над економічною прибутковістю

Наступним джерелом є кредитування, коли кошти можна отримати в банківських установах, лізингових компаній у формі основних засобів, на фондовому ринку, випустивши облігації, зберігши вільні грошові ресурси завдяки комерційному кредиту тощо.

Надзвичайно дієвою формою фінансового забезпечення виступає кредитування. Зважаючи, що загальними принципами кредитування є поверненість, строковість, цілеспрямованість, забезпеченість і платність, підприємство вимушене переглянути принципи господарювання з метою ефективного використання кредиту.

Кредиторами можуть бути не лише банки, а й інші фінансові установи, такі як страхові компанії в межах страхових резервів, інвестиційні компанії та фонди, недержавні пенсійні фонди. Але якщо платою за класичні кредитні ресурси є відсоток, то деякі інвестори вкладають кошти з інших мотивів. Серед них можуть бути: бажання отримати право на нововинайдені вироби (венчурний капітал); виконання суспільно корисної функції (наукові фонди); спонсорська допомога тощо. Саме тому ці джерела можна вважати специфічними [5].

Особливе місце при вирішенні питань фінансового забезпечення посідає державна підтримка, що «...являє собою свідоме створення сприятливих економічних, правових, організаційних та інших умов розвитку виробництва, забезпеченого матеріальними та фінансовими ресурсами» [6].

фінансового ринку є забезпечення суб'єктів господарювання належними умовами для залучення необхідних коштів і продажу тимчасово вільних ресурсів. За допомогою діяльності фінансових посередників на фінансовому ринку (банки, страхові компанії, інвестиційні фонди, спеціалізовані небанківські фінансово-кредитні установи та ін.) суб'єкти господарювання можуть отримувати кредити та інвестиції, що дають їм змогу задовольняти потребу в додаткових коштах для подальшої діяльності.

Характеризуючи окремі джерела фінансового забезпечення суб'єктів господарювання, які можуть залучатися з використанням можливостей фінансового ринку, зупинимось на акціонерному фінансуванні. Цей інструмент передбачає широкий вибір цінних паперів – акції (більш дохідні), облігації (менш дохідні, але й менш ризикові), векселі, державні цінні папери тощо. Проте інвестиції в цінні папери пов'язані з багатьма ризиками, а тому передбачають наявність виваженого підходу, розробленої стратегії та правильної диверсифікації.

Наприклад, інвестуванню в цінні папери сприяє діяльність інфраструктури фінансових посередників – торговців цінними паперами, компаній з управління активами, інститутів спільного інвестування (ІСІ). Зокрема, останні вважаються диверсифікованими, якщо вони одночасно відповідають таким вимогам:

- 1) кількість цінних паперів одного емітента в активах ІСІ не перевищує 10% загального обсягу цінних паперів відповідного випуску;

2) сумарна вартість цінних паперів, що становлять активи ІСІ в кількості, більшій, ніж 5% загально-го обсягу їх емісії, на момент їх придбання не перевищує 40% вартості чистих активів ІСІ;

3) не менш як 80% загальної вартості активів ІСІ становлять грошові кошти, ощадні сертифікати, облігації підприємств та облігації місцевих позик, державні цінні папери, а також цінні папери, що допущені до торгів на фондовій біржі [8].

Суб'єкти господарювання, юридичні особи мають право, згідно із законодавством України, випускати цінні папери (акції, корпоративні облігації), тобто виступати на ринку цінних паперів як емітенти. Процес емісії цінних паперів на Україні є достатньо складною та багатоетапною процедурою, у зв'язку з чим, ґрунтуючись на чинному законодавстві, розміщення цінних паперів може відбуватися публічно чи приватно. При публічному розміщенні цінних паперів за допомогою реклами їх пропонують широкій публіці. Емітент публікує проспект, який повинен містити в собі повну, достовірну, недвозначну інформацію про новий випуск, відомості про передплатників та про їх зобов'язання щодо передплати. Цей проспект потрібно узгодити з компетентною урядовою установою. За погодженням з емітентом дилер може запросити й інших дилерів для участі в розміщенні цінних паперів. У цьому випадку він поділяє з ними власність на випуск, відповідальність за його збут і прибуток [9].

Слід підкреслити, що завдяки емісії цінних паперів суб'єкт господарювання має змогу досягти поставленої мети, а також отримати непогані результати за рахунок диверсифікації джерел фінансування та вирішити багато різних фінансових і управлінських завдань. Узагальнимо основні переваги та недоліки емісії та обігу цінних паперів у *табл. 3*.

Тут слід зазначити, що, використання емісії облігацій як джерела боргового фінансування передбачає можливість визначення обсягу й умов залучення капіталу суб'єктом господарювання з урахуванням особливостей інвестиційних проектів і програм, котрі будуть профінансовані за рахунок емісії облігацій [10].

Використання облігаційної позики як інструмента акумуляції додаткового обсягу фінансових ресурсів є можливим лише після повної сплати власниками внесків до статутного капіталу суб'єкта господарювання. Облігаційна позика не може бути джерелом формування та поповнення статутного капіталу емітента, а також покриття збитків від господарської діяльності. Варто зазначити, що відповідно до Закону України «Про цінні папери та фондовий ринок» передбачається також можливість випуску суб'єктами господарювання конвертованих облігацій, які можуть бути обміняні на акції, тобто можливою є конверсія боргу у власність. Це покращує умови вкладення фінансових ресурсів, адже зменшує ризик інвестора.

Зважаючи, що певне джерело фінансування завжди має свої переваги та недоліки, яким би вигідним воно не було, існує потреба диверсифікації джерел фінансування з тим, щоб вчасно знизити ризик виникнення кризової ситуації та фінансових втрат до мінімуму.

Проаналізувавши переваги та недоліки емісії та обігу акцій та облігацій, можна дійти висновку, що це – найоптимальніший з варіантів, за допомогою якого варто диверсифікувати джерела фінансування підприємства.

Ще одним особливим джерелом фінансового забезпечення суб'єктів господарювання є лізинг. Лізинг – це підприємницька діяльність, яка спрямована на інвестування власних чи залучених фінансових коштів і полягає в наданні лізингодавцем у виключне користування на визначений строк лізингоодержувачу майна, що є власністю лізингодавця або набувається ним у власність за дорученням і погодженням з лізингоодержувачем у відповідного продавця майна, за умови сплати лізингоодержувачем періодичних лізингових платежів. Тобто в розвитку лізингу зацікавлені не тільки лізингоотримувачі, але й лізингодавці.

Лізинг, як перспективний фінансовий інструмент, здатний ефективно розвивати виробництво, активізувати інвестиційний процес у країні. Використання лізингу як джерела фінансування суб'єктів господарювання може стати альтернативним методом формування фінансового капіталу підприємств на фінансовому ринку. Активізація лізингових послуг на фінансовому ринку України суттєво може вплинути на розширення реального сектора економіки та вивести вітчизняних суб'єктів господарювання на зовнішній ринок як конкурентоспроможні. В умовах сучасного розвитку України, коли практично зупинилося фінансування капіталовкладень в оновлення основних засобів у зв'язку з недостатністю прибутку підприємств і значним зменшенням виробництва, лізинг стає найбільш доцільним варіантом і може сприяти збереженню ліквідності більшості підприємств України. Активне впровадження лізингових операцій суб'єктів господарювання може стати потужним імпульсом технічного розвитку, переобладнання виробництва та структурної перебудови економіки.

Проте на сьогодні в Україні ринок лізингових послуг перебуває на стадії становлення. На лізингові відносини негативно впливає ряд факторів, які гальмують розвиток даного методу фінансування, серед яких: 1) обмеженість фінансових ресурсів; 2) наслідки фінансової кризи, через яку банкрутують підприємства та унеможливується застосування лізингу; 3) низький рівень довіри населення до посередницьких структур; 4) недосконалість, фрагментарність і безсистемність нормативно-правової бази, яка регламентує лізингову діяльність; 5) недостатній розвиток

Основні переваги та недоліки емісії та обігу акцій та облигацій

	Назва цінних паперів			
	Емісія акцій	Обіг акцій	Емісія облигацій	Обіг облигацій
Переваги	<ol style="list-style-type: none"> 1. Безстроковість фінансування за допомогою акцій. 2. Зростання власного капіталу великих пакетів акцій. 3. Покращання співвідношення власних і залучених коштів. 4. Залежність розмірів виплачуваних дивідендів від результату діяльності суб'єктів господарювання. 5. Відсутні зобов'язання з виплати відсотків і повернення залучених коштів 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Отримання високих доходів у сприятливій для ділової активності роки. 2. Зі збільшенням курсу можливі високі дивіденди від перепродажу акцій. 3. Купівля акцій забезпечує певний захист від інфляції 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Збереження структури управління капіталом. 2. Відносно низькі витрати на випуск. 3. Можливість гнучкого податкового та фінансового планування 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Забезпечення фіксованого доходу. 2. Відсутність ризику втрат через зниження курсової вартості. 3. Отримання додаткового прибутку при довгостроковому продажу в умовах зниження банківського процента. 4. Дозволяють залучити більш дешеві ресурси порівняно з кредитом. 5. Власник облигацій матиме пріоритет у задоволенні претензій в разі банкрутства емітента
Недоліки	<ol style="list-style-type: none"> 1. Відносно високі витрати на випуск. 2. Можливість скуповування. 3. Зниження дивідендів зі зменшенням ділової активності 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Великий ризик втрати через зниження курсової вартості. 2. Зниження доходів при послабленні ділової активності 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Повернення вкладу в капітал в обумовлений термін. 2. Виплата фіксованих процентів при погіршенні результатів діяльності. 3. Створення резерву для сплати відсотків і погашення облигацій 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Високий рівень гарантій. 2. Втрати в разі передчасного продажу при зниженні вартості. 3. Знецінення вкладень коштів у результаті інфляції. 4. Довготривала та дорога процедура реєстрації випуску облигацій. 5. Для публічного випуску потрібен фаховий посередник – менеджер з розміщення випуску облигацій (андеррайтер)

Джерело: складено на основі [10].

інфраструктури ринку лізингу; 6) дискримінаційний податковий режим для лізингодавців; 7) ускладнені адміністративні процедури оформлення лізингових відносин тощо [11].

Серед інших форм фінансового забезпечення суб'єктів господарювання слід виділити факторингове фінансування. На відміну від звичайного кредитування, воно доступне високоризиковим, інформаційно-непрозорим підприємствам, оскільки ризик неповернення боргів лежить на покупцях. Кредитоспроможність постачальника стає менш важливою, ніж кредитоспроможність його покупців. Узагальнені переваги використання факторингу для суб'єктів господарювання наведено в *табл. 4*.

Незважаючи на ряд переваг, одним із недоліків факторингу вважається його вартість. Загальна процентна ставка, як правило, вища вартості короткострокового кредиту на 2–3%. Проте розмір авансового платежу не відображається в балансі підприємства. Таким чином, підвищення вартості факторингу слід розглядати як плату не тільки за фінансування, а й за

комплекс додаткових послуг і переваг, що робить цей недолік досить умовним. Крім того, факторингове обслуговування зазвичай не підлягають суб'єкти господарювання, що подають до факторингу велику кількість дебіторів, заборгованість кожного з яких виражається невеликою сумою, а також суб'єкти господарювання, що укладають зі своїми покупцями довгострокові контракти та виставляють рахунки на здійснення поставок (вимагають авансу). Такі обмеження обумовлені тим, що в цих випадках факторингу дуже важко оцінити кредитний ризик або невігідно брати на себе підвищений обсяг робіт чи додатковий ризик, що виникає при переуступці таких вимог [12].

ВИСНОВКИ

Усі вищезазначені джерела фінансового забезпечення є рівноправними та рівнозначними проявами єдиної економічної сутності фінансового забезпечення. Вони між собою внутрішньо пов'язані та є взаємодоповнюючими. Тому неправомірно їх протиставляти один одному і трактувати якесь з джерел як більш

Переваги використання факторингу для суб'єктів господарювання [12]

Характер переваги з використанням факторингу	Характеристика
Економічні	– Збільшення оборотності обігових коштів і, як наслідок, зменшення потреби в них; – захист від втрат; – захист від втраченої вигоди
Продажу	– Розв'язання проблеми взаємозалежності між одержанням коштів продавцем і оплатою покупцем; – необхідність збільшення обсягів продажів; – зниження ризиків при продажах кредиту; – наведення порядку в платіжній дисципліні дебіторів; – можливість підтримки більших складських запасів і розширення асортименту в покупців і дилерів
Маркетингові	– Захист своєї частки; – розвиток бізнесу (сегмент, ринок, галузь); – утримання свого ринку й недопущення на нього конкурентів; – одержання конкурентних переваг; – виведення на ринок нових продуктів, торговельних марок; – розвиток нових сегментів для своїх товарів; – поліпшення іміджу у свого постачальника завдяки регулярності та точності в розрахунках; – можливість забезпечення товаром свого покупця незалежно від строку платежу
Фінансові	– Отримання довгострокового необмеженого без заставного фінансування; – поліпшення ліквідності балансу, зменшення кредитного навантаження; – прогнозованість та стабільність грошових надходжень; – гарантія надходжень коштів від покупців у встановлений строк; – зменшення дефіциту обігових коштів; – зниження вартості обігових коштів

розвинене, більш прогресивне. Відмінності між ними зводяться переважно до сфер і обсягів застосування.

Таким чином, з метою підтримки стабільності фінансового стану та підвищення рівня фінансового забезпечення суб'єктів господарювання доцільно ширше використовувати джерела регулювання фінансово-господарської діяльності, що представлені на фінансовому ринку.

На користь такого висновку може служити той факт, що специфіка фінансового забезпечення в умовах глобалізації полягає саме в активному використанні фінансових ресурсів вітчизняних та іноземних партнерів суб'єктів господарювання, тобто зовнішніх джерел.

Доступність цих джерел для суб'єктів господарювання на сучасному етапі обмежена відсутністю ефективної державної регуляторної політики, тому реалізація комплексної системи заходів щодо вдосконалення системи державної підтримки суб'єктів господарювання розширить джерела фінансування, зокрема й за рахунок таких альтернативних джерел, що акумулюються на фінансовому ринку. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Проблеми фінансово-кредитного забезпечення аграрного сектора АПК / за ред. М. Я. Дем'яненка. Київ : ННЦ ІАЕ, 2004. 320 с.

2. Лайко П. А., Мних М. В. Фінанси підприємств : підручник. Київ : Знання України, 2004. 428 с.

3. Гудзь О. Є. Джерела формування фінансових ресурсів сільськогосподарських підприємств. *Облік і фінанси АПК*. 2007. № 3/5. С. 100–105.

4. Слав'юк Р. А. Оптимізація структури власного капіталу приватизованих підприємств. *Державний інформаційний бюлетень про приватизацію*. 2002. № 11. С. 55–56.

5. Костюченко В. М. Джерела фінансування інноваційного розвитку суб'єктів підприємництва в Україні: правовий аспект. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2010. Т. 17. Вип. 2. С. 161–167. URL: <http://pbo.ztu.edu.ua/article/download/51830/48091>

6. Гудзь О. Є. Фінансові ресурси сільськогосподарських підприємств : монографія. Київ : ННЦ ІАЕ, 2007. 578 с.

7. Давиденко Н. М. Особливості фінансового забезпечення суб'єктів господарювання. Формування ринкових відносин в Україні. 2015. № 9. С. 67–71.

8. Закон України «Про інститути спільного інвестування (пайові та корпоративні інвестиційні фонди)» від 15 березня 2001 р. № 2299-III. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2299-14>

9. Богуславський Є. І., Мілаш Л. М., Петрук О. В. Фінансові аспекти диверсифікації підприємств. *Теорія та практика державного управління*. 2010. Вип. 4. С. 223–232.

10. Закон України «Про цінні папери та фондовий ринок» від 23 лютого 2006 р. № 3480-IV. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?page=1&nreg=3480-15>

11. Самойлікова А. В., Гегешко К. Г. Лізинг як сучасне альтернативне джерело фінансового забезпечення підприємства // Економічні проблеми сталого розвитку : матеріали

Міжнародної науково-практичної конференції імені проф. Балацького О. Ф. (м. Суми, 6–8 травня 2014 р.): у 2 томах. Суми : Сумський державний університет, 2014. Т. 2. С. 400–402. URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/38749/1/Samojlikova.pdf>

12. Бондаренко П. В. Факторинг як фінансовий важіль суб'єктів господарювання. *Науковий вісник*. 2014. № 2. С. 5–19.

REFERENCES

Bohuslavskiy, Ye. I., Milash, L. M., and Petruk, O. V. "Finansovi aspekty dyversyfikatsii pidpriemstv" [Financial aspects of enterprise diversification]. *Teoriia ta praktyka derzhavnoho upravlinnia*, no. 4 (2010): 223-232.

Bondarenko, P. V. "Faktorynh yak finansovyi vazhil subiektiv hospodariuvannia" [Factoring as a financial lever for business entities]. *Naukovyi visnyk*, no. 2 (2014): 5-19.

Davydenko, N. M. "Osoblyvosti finansovoho zabezpechennia subiektiv hospodariuvannia" [Features of financial support of economic entities]. *Formuvannia rynkovykh vidnosyn v Ukraini*, no. 9 (2015): 67-71.

Gudz, O. Ye. "Dzherela formuvannia finansovykh resursiv silskohospodarskykh pidpriemstv" [Sources of formation of financial resources of agricultural enterprises]. *Oblik i finansy APK*, no. 3/5 (2007): 100-105.

Gudz, O. Ye. *Finansovi resursy silskohospodarskykh pidpriemstv* [Financial resources of agricultural enterprises]. Kyiv: NNTs IAE, 2007.

Kostiuchenko, V. M. "Dzherela finansuvannia innovatsiinoho rozvytku subiektiv pidpriemnytstva v Ukraini: pravovyi aspekt" [Sources of Financing of Innovative Development of Entrepreneurs in Ukraine: Legal Aspect]. *Problemy teorii ta metodolohii bukhhalterskoho obliku, kontroliu i analizu*. 2010. pbo.ztu.edu.ua/article/download/51830/48091

[Legal Act of Ukraine] (2001). <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2299-14>

[Legal Act of Ukraine] (2006). <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?page=1&nreg=3480-15>

Laiko, P. A., and Mnykh, M. V. *Finansy pidpriemstv* [Business Finance]. Kyiv: Znannia Ukrainy, 2004.

Problemy finansovo-kredytnoho zabezpechennia ahrar-noho sektora APK [Problems of financial and credit support of the agricultural sector of the agroindustrial complex]. Kyiv: NNTsIAE, 2004.

Samoilikova, A. V., and Heheshko, K. H. "Lizynh yak suchasne alternatyvne dzherelo finansovoho zabezpechennia pidpriemstva" [Leasing as a modern alternative source of financial support for the enterprise]. *Ekonomichni problemy staloho rozvytku*. 2014. <https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/38749/1/Samojlikova.pdf>

Slaviuk, R. A. "Optymizatsiia struktury vlasnoho kapitalu pryvatyzovanykh pidpriemstv" [Optimization of equity structure of privatized enterprises]. *Derzhavnyi informatsiinyi biuletyn pro pryvatyzatsiiu*, no. 11 (2002): 55-56.